

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput I. Quisquis sive æstu libidinis abreptus, sive grandis mali metu
percussus, plena cum deliberatione & consensu contra sextum agit
præceptum, vel aliud quidpiam agit eorum; quibus Apostolus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

nit ab extrinseco, v. g. dum ligatus mortem effugere non potest, nisi pedem sibi, vel manum abscindat. Quia equidem pars abscinditur propter totum, aliàs periturum. Sorus l. 5. de iust. q. 2. a. 1. Malderus, Mendosa, &c. Video tamen in contrarium fortia non deesse argumenta, de quibus alibi.

223 Si petas 1°. an corpore infirmus, ad salutem totius, pati teneatur necessariam membri, v. g. brachii, incisionem?

Respondeo teneri, si possit absque ingenti dolore. Quia dolorem aliquem, etiam aliquantulum magnum, sustinere tenetur, ut salvus fiat. Communis tamen sententia est, non teneri dolorem ingentem seu valde magnum sustinere,

ut vitam conservet, allegantes celebre dictum Marti Romani, dum crus illi aperiretur: *Non est tanto dolore digna salus.*

Si petas 2°. cur iusta quacumque de causa licita non sit mutilatio, v. g. ob spirituale bonum, cum non sit intrinsece mala. Aliàs licita non foret ob salutem totius.

Respondeo, quia est intrinsece mala si fiat absque autoritate Dei, qui ex communi Sanctorum traditione sic concessit homini usum fructum membrorum suorum, ut eorum abscissionem solum permiserit ob salutem totius. Rem verò alienam abscindere seu destruere absque autoritate & consensu Domini, intrinsece malum est.

P A R S V I.

Amor refrænans carnis opus, & concupiscentiam.

Ad sextum præceptum: Non moechaberis.

Et nonum: Non concupisces uxorem proximi tui.

Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem; hæc enim sibi invicem adversantur. Sed debitores sumus, non carni, ut secundum carnem vivamus: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Dominam ancillari, ancillam dominari, magna abusus est. Ordinem serva. Caro ancilla, anima domina: ancilla dominæ, caro animæ, anima Deo serviat. O anima! Dei insignita imagine, Christi dotata sanguine, par Angelis, thronum habens paratum in cælis, quid tibi cum carne? Erubescere cælum, descendere in cœnum. Ad majora nati sumus, quam ut carni serviamus. Nos genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis. Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei, ipsius imaginem in nobis circumferentes, Deo donati & dedicati per Christum, per quem pretiosa nobis promissa donavit, divinæ naturæ consortes effecit, ad epulas Angelorum, ad paradisi delicias destinavit, pudeat nos siliquis pasci porcorum, spiritui gratiæ contumeliam facere, sanguinem Christi polluere, templum Dei profanare, de homine belluam, de Christi membris membra meretricis, de templo Dei templum dæmoniorum, de Angelo diabolum efficere: quamdiu enim castitatem homo servavit, Angelus; quando perdidit, diabolus effectus, vitilisque animus de arce sua dejectus fuit, Augustino l. 1. soliloq. c. 10. contestante, nihil esse quod magis ex arce deiciat virilem animum, quam carnis sequi desideria.

C A P U T I.

Quisquis sine actu libidinis abreptus, sine gran-

dis mali metu percussus, plena cum deliberatione & consensu contra sextum agit præceptum, vel aliud quidpiam agit eorum, de quibus Apostolus Galat. 5. ait, quod qui talia agunt, regnum Dei non consequentur, à gratia Dei excidit, mortali illaqueatus crimine.

Est certa sententia Doctorum omnium, contra Thomam Anglum, cujus erroream hac de re opinionem nuper sulcitare aggressus est Bourdailius, Doctor Sorbonicus, in libro quem inscripsit: *Theologie Morale de saint Augustin*, ubi ex iis quæ Magnus ille Doctor l. 21. de Civit. Dei c. 26. scribit, opinionem illam stabilire conatus est. Posteaquam enim dixit, pleraque peccata, de quibus ait Apostolus, quod qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt, & quæ expressè adversantur præceptis Decalogi, mortalia dici posse... quoniam... horum facinorum rei aut amiserunt omnem charitatis sensum, aut exiguum retinent, ita ut ipsis omnino dominetur cupiditas. Subjungit: *Id tamen intelligi posset, adhibito eo temperamento, ut qui plane repugnantes, ac velut involiti ista perpetrassent, aut gravis mali impendentis metu, aut actu libidinis abrepti, ita ut ab istis angustiis liberati, acri dolore statim tangerentur ob commissum peccatum; tam certo affirmari non potest excidisse illos gratiã, aut incurrisse penam damnationis; quamquam enim hoc momento actualiter dominata sit cupiditas, brevis & transitoria potuit esse ista dominatio, quæ voluntatis seu charitatis habitualiter dominantis intima dispositio non mutatur, gratia proinde (charitatis habitualis comes individua) non amittitur...* Hoc temperamentum naturaliter consequitur ex doctrina S. Augustini.

Hunc errorem statim ut vidit duabus in 2 sept.

epistolis ab annis circiter 19. validè confuta-
vit Celebris Doctor Arnaldus, & anno 1700.
Clerus Gallicanus, in Palatio San-Germano
congregatus, hâc meritiſſimâ Cenſurâ per-
ſtrinxit: *Ha propoſitiones, quæ divina chari-
tatis habitum docent, aut ſignificant poſſe con-
ſiſtere cum peccatis adverſus Decalogum, ac
de quibus ait Apoſtolus, quod qui talia agunt,
regnum Dei non poſſidèbunt, falſa ſunt, pernicioſa,
erronea, verbo Dei contraria.* Quæ enim
participatio juſtitia cum iniquitate..... aut
quæ conventio Chriſti ad Belial? Ad excu-
ſanda & minuenda cuiuſvis generis peccata
viam aperiri, & imponunt ſancto Auguſtino.
Meritiſſimè (inquam) quòd enim falſa ſint,
perniciôſa, erronea, ex ſequentibus mani-
feſtum fiet. Quòd etiam verbo Dei contraria
ſint, innumeris S. Scripturæ testimoniis de-
monſtrari poteſt. *Manifeſta ſunt opera carnis*
(ait Apoſtolus loco citato) *quæ ſunt fornicatio,
immunditia, impudicitia, luxuria, idolo-
rum ſervitus..... homicidia, ebrietates... &
his ſimilia..... qui talia agunt, regnum Dei
non conſequentur.* Non dicit Apoſtolus cum
Bourdaillo, qui talia agunt habitualiter, ſed
ſimpliciter qui talia agunt. Omnes proinde
talia plena cum deliberatione & conſenſu a-
gentes comprehendit, illos etiam qui grandis
mali metu, vel libidinis aſtu abrepti talia a-
gunt, ſicut egit S. Petrus v. g. dum metu
mortis Chriſtum negavit, & ſanctus Pontifex
Marcellinus, dum ex eodem metu thus ad-
hibuit idolorum ſimulacris. Qui licet ſtatim
ad ſe reverſi valdè pœnituerint id ſe feciſſe,
haud dubiè tamen mortali illaqueati fuerunt
crimine, gratiâque & charitate habituali ex-
ciderunt. Quia in tentatione plus amaverunt
vitam ſuam, quàm Chriſtum. Et quicumque
plus amat creaturam aliquam, quàm Deum, à
gratia Dei excidit. Quippe non poteſt Chriſti
eſſe diſcipulus, qui in tali occasione non odit,
id eſt non perdit vitam ſuam, juxta illud Luc.
14. *Qui non odit patrem, & matrem.... adhuc
autem & animam ſuam, non poteſt meum eſſe diſ-
cipulus;* per conſequens nec poteſt Dei eſſe
filius. Nec poteſt ſalvam facere animam ſuam.
*Qui enim voluerit animam ſuam ſalvam face-
re, in tali occasione perdet eam.* Matth. 16.
Unde & Luc 9. dicit: *Qui me erubuerit* (prout
erubuerunt Petrus & Marcellinus) *hunc Filius
Hominiſ erubeſcet, cum venerit in majeſtate
ſua.* Nec Saluator excipit caſum quo quis ip-
ſum momento erubeſcit metu mortis percul-
ſus; imò metum illum abjici vult, cum dicit:
Nolite timere eos qui occidunt corpus. Matth.
10. Vult enim à diſcipulis ſuis creaturis om-
nibus in amore præferri. Nam qui amat pa-
trem, aut matrem pluſquam me, non eſt me dig-
nus. Ibidem. Omnis proinde qui erubeſcit Chri-
ſtum in tentatione conſiteri, omnis qui ipſum
coram hominibus negat, eò quòd plus vitam
quàm ipſum actualiter diligit, licet tranſito-
riè tantùm, omnis qui fornicatur, adultera-
tur, & injuſtè occidit aliquem, licet tranſito-

riè tantùm, aſtu paſſionis abreptus, excidit à
gratia Chriſti, juxta generalia iſta verba Chriſti
ibidem: *Omnis qui.... negaverit me coram
hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo.*
Omnis (inquit) qui me negaverit, non ad-
dit habitualiter, non addit extra metum mor-
tis, ſed generaliter & abſque exceptione omnis.
Non licet autem Bourdaillo à generalibus il-
lis Chriſti pronuntiatis, privatâ authoritate
exceptionem ullam facere, vel ea reſtringere
ad ſenſum gloſſæ ſuæ, utpote quæ nullum
habet in ſacro ullo textu fundamentum.

Et aliàs pari temeritate liceret Decalogum
totum pariter reſtringere & gloſſare, ſic uti-
que: *Non habebis habitualiter deos alienos.*
Non assumes habitualiter nomen Dei in vanum.
Sabbatum habitualiter ſanctificabis, id eſt ni-
hil facies habitualiter contra ſabbathi ſanctifi-
cationem. Nihil facies habitualiter contra ho-
norem parentum. *Non occides habitualiter.*
Non mœchaberis habitualiter, &c.

Meritiſſimè proinde Clerus Gallicanus in
Cenſura ſua addit, Bourdailli propoſitiones
viam aperire ad excuſanda & minuenda cuiuſ-
vis generis peccata, omnia utique quæ ex gravi
metu, vel ſubito paſſionis impetu contra De-
calogi præcepta aguntur, dummodò non
niſi tranſitoriè, ſive ex affectu tranſitorio, vel
paſſione tranſitoriâ, non ex cupiditate habi-
tualiter dominante agantur. Unde patet quàm
perniciôſa & erronea ſint propoſitiones illæ:
utpote verbo Dei aperte contraria, excuſan-
teſque à mortali omnes Chriſtianos, qui
juſtu Tyrannorum, metu mortis, Chriſto ad
horam renuntiarunt; omnes item feminas, quæ
libidini minitantiuſ ipſis mortem ad momen-
tum ceſſerunt, de eoque ſtatim pœnituerunt,
vel metu mortis falſum testimonium dixerunt,
&c.

Tandem meritiſſimè dicit, eaſdem propo-
ſitiones imponere S. Auguſtino: utpote qui iis
contradicit eo ipſo loco, in quo Bourdaillius
ſe fundat. Ibi namque expreſſè dicit 1°. quòd
nihil in aedificio præponitur fundamento. *Quiſ-
quis itaque ſic habet in corde Chriſtum, ut ei
terrena & temporalia.... non præponat, funda-
mentum habet Chriſtum. Si autem præponit, eſt
videatur habere fidem Chriſti, non eſt tamen
in eo fundamentum Chriſtus.* 2°. quòd ſi ſalu-
taria præcepta contemnendo, committat illicita,
Chriſtum poſtpoſuiſſe convincitur... dum contra
ejus imperata.... ſuam per ſtagitia delegit ex-
plere libidinem. 3°. exemplificat ut ſequitur:
*Si quis itaque Chriſtianus diligit meretricem, ei-
que adharrens unum corpus efficitur, jam in funda-
mento non habet Chriſtum.* Atqui, ut infra ſub-
jungit, in ſupplicium æternum ibunt illi omnes,
qui in fundamento non habent Chriſtum, ſive
qui aliquid Chriſto anteponunt; & ideo (in-
quit) quiſquis hoc fecerit, non per ignem ſalvus
erit, ſed ſalvus non erit: quia eſſe cum Salva-
tore non poterit, qui de hac re apertiffimè lo-
quens ait: " Qui amat patrem, aut matrem, pluſquam
me, non eſt me dignus: & qui amat "

filium aut filiam super me, non est me dignus. Nec Augustinus excipit casum gravis tentationis, ne gravissima quidem illius, quæ futura est Antichristi tempore, imò de casu etiam illo expressè loquitur ibidem. 4°. in lib. de continentia c. 3. producto Apostoli testimonio, non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ad obediendum desideriis ejus... Non enim estis sub lege, sed sub gratia. Id ergo (inquit) nunc agitur, quædam est mortalitas hac vita nostra sub gratia, ne... concupiscentia peccati... regnet in nostro mortali corpore. Tunc autem regnare ostenditur, si desideris ejus obediatur. Tunc proinde sub gratia non sumus, quia secundum carnem vivimus. Ut autem præmiserat ex Apostolo, si secundum carnem vixeritis, moriemini. Et cap. 14. cum commemorasset Apostoli verba, mortificate membra vestra, quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam... propter quæ venit ira Dei in filios infidelitatis. Salubriter (inquit) terruit, ne putarent fideles, propter solam fidem suam, etiam in his malis viverent, se posse salvari... Deponite (inquit) Apostolus) & vos illa mala, propter quæ venit ira Dei in filios infidelitatis, nec vobis eorum impunitatem propter fidei meritum promittatis... Quisquis quasi securus ab hac eorum depositione cessaverit, illico in arcem mentis profuerit, eamque inde ipsa deponit, atque in suam redigent servitutem, turpius deformis que, captivam. Tunc regnabit peccatum in hominis mortali corpore ad obediendum desideriis ejus: tunc sua membra exhibebit arma iniquitatis peccato, & erunt novissima hominis illius pejora prioribus. 5°. serm. 154. de verb. Apost. cap. 5. Qui enimque carnalibus concupiscentiis cedit, atque consentis, qui eas vel bonas putat ad explendam libidinis saturitatem, vel certè sic jam vias malas, ut tamen cedendo consentias, & quò ducunt sequaris, & ea quæ mala suggerunt, perpetres, totus carnalis es. Tu, quisquis talis est, totus (tam scilicet mente, quam carne) carnalis es. Totus proinde secundum carnem vivis; adeoque in gratia non es: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. 6°. dum Bourdaillius à mortali excusat opera carnis quasi invitè facta metu grandis mali imminenti, vel ex grandi æstu libidinis, per hoc ipsum significat opera multa, Decalogi præceptis diametraliter adverta; imò ferè omnia, non esse nisi venialia: quandoquidem omnia, vel ferè omnia commissionis peccata, juxta Augustinum, vel ex tali timore fiant, vel ex inflammata cupiditate. Nam in exposit. Psal. 79. ad illa verba, *moensa igni, & suffusa*, &c. sic loquitur: *Succensa igitur sunt, quæ facit malè ardens cupiditas; & effusa sunt, quæ facit malè jacens timiditas: hinc enim peccata omnia, aut capiendò, aut timendò.* Nec tamen admittit Augustinus hinc à mortali omnia, vel ferè omnia excusari. Imò ex timore peccantem dicit occidere animam suam, dum timer eum qui non potest nisi corpus occidere. Peccan-

tem verò ex ardenti cupiditate dicit perdere animam suam, terretque Evangelico fulmine isto: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur; anima verò sua detrimendum patiatur.* 7°. nec in loco quem Bourdaillius allegat, nec in ullo alio textu S. Augustini vel verbum invenitur, quo maximus ille post S. Paulum Mortalis Christiana Magister vel leviter infinet gratiam & charitatem habitualem in eo vel momento esse posse in quo actu dominatur cupiditas, quæ creaturæ Creator postponatur. Et meritò: nam, ut sapienter Clerus Gallicanus post Apostolum observat, *quæ participatio justitiæ cum iniquitate... aut quæ conventio Christi ad Belial?*

Tandem opinio illa Bourdailliana nimiam habet affinitatem cum hæresi Elecfairarum, idè ab Ecclesia damnatorum, quòd dicerent, eos qui ad vitandam mortem cum repugnantiâ fidem abnegabant, non mereri damnationem. Sicut & cum hæresi Calvinitarum aientium, gratiam habitualem non deperdi à fidelibus, adulteria, homicidia, &c. committentibus. Quam hæresim Doctor Arnaldus profusè contrivit in aureo Libro, cui titulus: *Remvement de la Morale par les Calvinistes.* Et in alio quem inscripsit: *Le Calvinisme convenu de nouveau;* & conterendo Bourdaillum errare demonstravit.

Concludo proinde cum Augustino, charitatis habitum non manere in eo qui contra charitatem graviter obligantem vel momento agit, creaturæ Creatorem in amore postponendo. Si enim maneret, Creatorem creaturæ in amore non obstante quacumque tentatione præferret. *Ipse est enim habitus, quo aliquis agitur cum oportet,* inquit Augustinus de bono conjugali c. 21. In tentatione verò in qua agitur vel de Deo creaturæ in amore præferendo, vel de creatura præferenda Deo, si charitas in corde hominis habitualiter dominetur, opus est ut agat, seque manifestet; virtutes quippe in opere manifestantur, prout ibidem dicit. Si ergo se in opere tunc non manifestet, signum est ipsam in corde hominis habitualiter tunc non dominari, sed potius cupiditatem ipsi diametraliter advertantem. Concludo etiam cum Tertulliano, quòd opera Decalogi diametraliter adversa non admittet omnino qui natus ex Deo fuerit, non futurus Dei filius, si admisserit. Hac enim uno actu perimunt, ait Augustinus serm. 29. de verb. Apost.

CAPUT II.

Explicatio sexti & noni præcepti.

Uo ista præcepta conjungimus, *Non mahaberis, Non concupisces uxorem proximi tui:* quia quod uno prohibetur explicite, alterò implicitè prohibetur, & contrà, nisi quòd nono præcepto, ex plurium Doctorum sententia, non solum prohibeatur concupiscentia alienæ uxoris ex affectu venereo, sed & ex alio affectu, v. g. avaritiæ, quia dives est, quia indu-